

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ

Кафедра податків і фіскальної політики

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«Антидемпінгове регулювання зовнішньої
торгівлі»**

Виконала:

студентка групи ФМО-41

Гриц Юлія Іванівна

Науковий керівник: викладач

Титор Володимир Йосипович

Тернопіль – 2017

План

Вступ

1. Суть, необхідність та особливості антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі
2. Аналіз антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні
3. Шляхи удосконалення процесу антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Зміст

ВСТУП	4
1. Суть, необхідність та особливості антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі	6
2. Аналіз антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні	13
3. Шляхи удосконалення процесу антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні	19
Висновки	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	26

ВСТУП

Актуальність теми. Активізація світової торгівлі, її лібералізації та інституалізація на світовому та національних рівнях обумовила необхідність створення механізмів, які б забезпечували підтримання прозорості та справедливості торгових відносин. Одним з таких механізмів забезпечення рівності прав суб'єктів міжнародної торгівлі є система нетарифних заходів регулювання ЗЕД, які впроваджені в торговельну практику у відповідності до норм і правил Світової організації організації торгівлі (СОТ), а саме у складі антидемпінгових, компенсаційних і спеціальних мит. Ці заходи спрямовані на нейтралізацію шкоди, що наноситься товаровиробникам країни-імпортера в разі демпінгового, субсидованого або іншого недобросовісного імпорту. Особливе місце, серед них, посідає демпінг та антидемпінгова політика.

Питання демпінгу та антидемпінгового регулювання у своїх працях, статтях та монографіях порушували такі науковці, як Л.В. Сабельник, Ю.В. Шишков, В.Т. Пятницький, С.Г. Осика, П.І. Хвойник, О.І. Шнирков, О.Б. Дем'янчук, С.Т. Янковський, І.С. Капуш, І.В. Бураковський та інші. Також значний внесок у формування механізму антидемпінгового регулювання здійснили такі зарубіжні вчені, як В. Барінгер, Дж. Багваті, Дж. Вайнер, Л. Брінк, Х. Вандебуш, Е.Вермулст, Д. Ганінг, Р. Дейл, Б. Хокмен, К. Стігман та інші.

Метою дослідження є визначення та пошук шляхів удосконалення процесу антидемпінгового регулювання в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні **завдання:**

- розкрити сутність та необхідність антидемпінгового регулювання;
- провести аналіз антидемпінгового регулювання в Україні та по відношенню до неї;
- визначити шляхи удосконалення процесу антидемпінгового регулювання, використовуючи для цього зарубіжний досвід.

Об'єктом даного дослідження є демпінг, а також антидемпінгове регулювання в зовнішній торгівлі країн.

Предмет дослідження – шлях удосконалення антидемпінгових процедур.

Методологічною базою даної роботи є загальнонаукові принципи аналізу, синтезу та порівняння.

Інформаційну базу дослідження складають: навчальні посібники, монографії, публікації у періодичних виданнях вітчизняних та зарубіжних науковців, статистичні матеріали та нормативно-правові акти України.

1. Суть, необхідність та особливості антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі

На сьогодні, глобалізація світового господарства створює всі умови для посилення ролі конкурентної боротьби на світових ринках. Саме тому, заради виживання в такій боротьбі країни змушені балансувати на межі між прихованим застосуванням протекціоністських заходів та свободою торгівлі. Така ситуація спричинює все частішого використання засобу боротьби – демпінгу. В Україні, починаючи з часів набуття незалежності, проблема антидемпінгових розслідування є доволі актуальною. Особливо враховуючи те, що, для національного товаровиробника, демпінг містить у собі загрозу не лише як вияв недобросовісної конкуренції, а й як інструмент політичних маніпуляцій антидемпінговими процедурами та заходами зі сторони партнерів або конкурентів [2].

Вступивши у 2008 році до СОТ, Україна отримала можливість використовувати, передбаченого в межах даної організації, механізму захисту інтересів національних товаровиробників на внутрішньому ринку разом з правом їхнього захисту інтересів на зовнішніх ринках. Вступ у СОТ дав Україні можливість також вимагати справедливого відношення до національних товаровиробників при проведенні антидемпінгових розслідувань.[19].

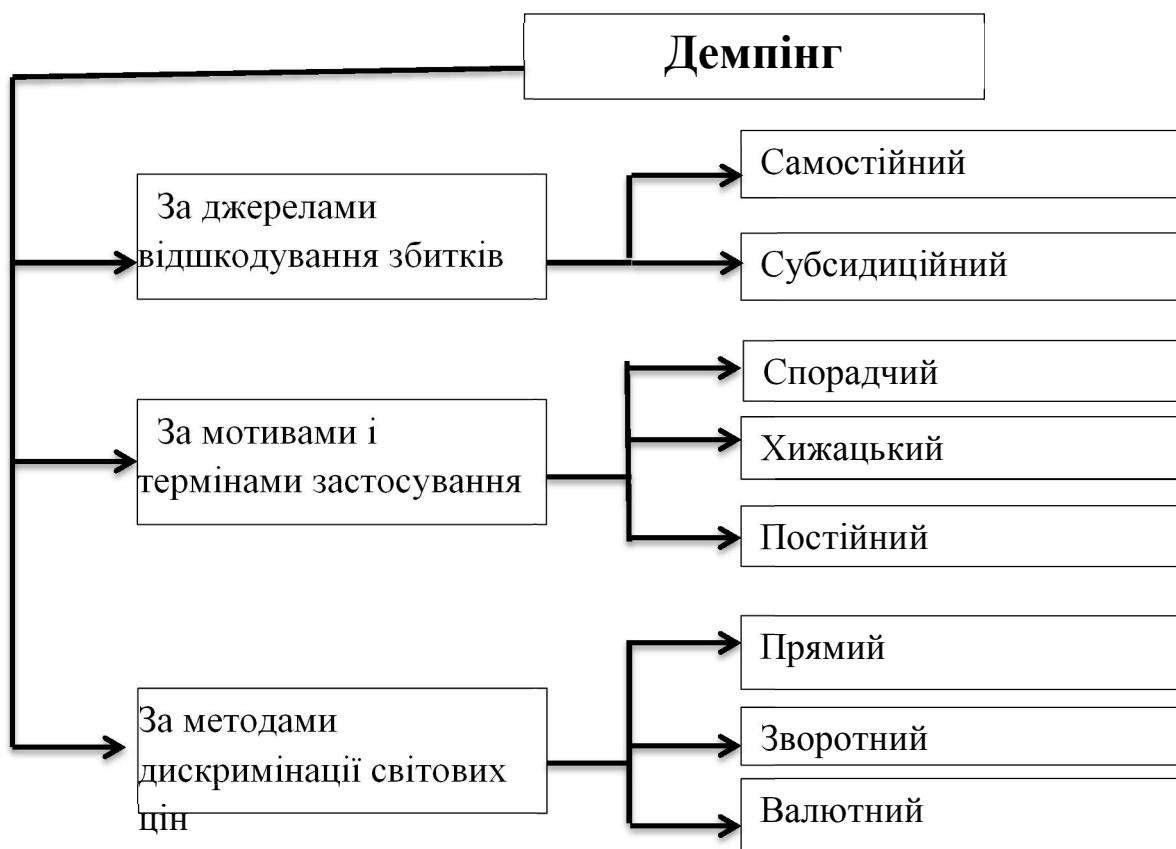
Міжнародно-правова база антидемпінгових заходів закладена ще в статті VI ГАТТ – 1994 і в Угоді про застосування ст. VI ГАТТ – 1994, якими передбачені механізми ініціації і проведення антидемпінгового розслідування, введення і припинення попередніх і остаточних заходів, а також їх оскарження і перегляду результатів [20].

Відповідно до Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», демпінг – ввезення на митну територію країни імпорту товару за цінами, нижчими від порівнянної ціни на подібний товар у країні експорту, що заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару [9]. Важливо зазначити, що об'єктом

демпінгу є імпортований товар, якщо він заподіює шкоду національному виробнику подібного чи аналогічного товару.

Фактично, демпінг може бути проявом як цінової дискримінації, так і цінової конкуренції, коли товар продається за межами країни виробника за ціною, нижчою за нормальну, що створює певну загрозу для нормального функціонування відповідної галузі в країні, яка імпортує товар і, як наслідок, може завдати або завдає матеріальної шкоди національному товаровиробнику та економіки країни в цілому. Доцільно зазначити, що економічний зміст демпінгу проявляється в тому, що товар цілеспрямовано постачається на один ринок за заниженими цінами, в той час, коли на інші ринки – за нормальними [6].

Демпінг можна про класифікувати за джерелами відшкодування збитків експортера, мотивами і термінами застосування, методами дискримінації світових цін (рис.1.1).

Рис. 1.1. Види демпінгу [Кочергіна]

Примітка: побудовано на основі джерела [8].

За джерелами відшкодування збитків експортера.

Самостійним називають демпінг, відшкодування за яким здійснює фірма-експортер самостійно, шляхом завищення цін на інші товари фірми, або на ті ж товари, лише на інших ринках. *Субсидійним* називають демпінг, витрати по якому компенсує держава за рахунок державних експортних субсидій.

За мотивами і термінами застосування.

Спорадчий демпінг застосовується на дуже короткий проміжок часу і, як правило, не заподіює значної шкоди або її дуже складно довести. Проте він є доволі вигідним для споживачів, які можуть придбати товари за досить низькими цінами протягом певного періоду. *Хижацький* демпінг застосовується з метою витіснення з ринку національних товаровиробників. Цей вид демпінгу, також не може застосовуватись протягом тривалого часу, оскільки він, як правило, є самостійним і реалізація стратегії захоплення ринку за допомогою низьких цін вимагає великих затрат. *Постійний, або стійкий*, демпінг реалізується протягом тривалого періоду часу. Даний вид демпінгу характеризується тим, що може серйозно вразити певну галузь, національні товаровиробники активно вимагатимуть захисту від недобросовісної іноземної конкуренції [8].

За методами дискримінації світових цін.

Прямий демпінг характеризується продажем товару однієї країни на ринку іншої за вартістю, яка є меншою за нормальну вартість цього товару. *Зворотний* демпінг реалізується через закупівлю, або скупівлю, іноземними імпортерами товару за цінами вищими, ніж можуть заплатити внутрішні покупці. *Валютним* демпінгом, називається демпінг в ході якого продаж на зовнішньому ринку товару за заниженою ціною відбувається внаслідок значного падіння курсу національної валюти по відношенню до зменшення її купівельної спроможності на території країни.

Аналізуючи основні види демпінгу можна виділити основні мотиви демпінгу:

- необхідність у збуті випадкового надлишку продукції;
- в короткостроковому періоді – залучення покупців на новому ринку, усунення конкуренції;
- в довгостроковому періоді – завоювання ринку і збереження виробничих потужностей на новому ринку [10].

Небезпека демпінгу виникає в разі його спрямування на завоювання ринку іноземними виробниками, коли він здійснюється спазматично, шляхом витіснення з національного ринку конкурентів з числа вітчизняних товаровиробників з метою подальшої його монополізації, тобто в разі застосування хижацького демпінгу. Таким чином, можна стверджувати, що демпінг не завжди є результатом антиконкурентної поведінки суб'єктів господарської діяльності [2].

На сьогодні, перед Україною постає проблема демпінгу та антидемпінгового регулювання, яку можна розглядати у двох аспектах: захист національного товаровиробника від недобросовісної конкуренції зі сторони імпортерів та антидемпінгове переслідування українських експортерів. Для протидії іноземному демпінгу, в Україні присутнє законодавче регулювання, яке базується на таких нормативно-правових актах, як:

- Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22.12.98 р. №330-XIV;
- Укази Президента України та Постанови Кабінету Міністрів України, щодо протидії недобросовісного імпорту та антидемпінгового регулювання;
- Стаття VI ГАТТ(СОТ) 1994р.;
- Угода про застосування Статті VI ГАТТ(СОТ) 1994 року;
- Закони, які вносили відповідні зміни до інших Законів України для того, щоб привести у відповідність до міжнародних правил застосування спеціальних, компенсаційних та антидемпінгових заходів (правове регул АДР в укр).

Сукупність цих нормативно-правових актів можна назвати «Антидемпінговим кодексом України». Слід звернути увагу на, що після вступу України до Світової Організації Торгівлі до національної законодавчої бази, пов'язаної з питаннями антидемпінгу було внесено зміни, що покликані привести норми антидемпінгового регулювання в Україні у відповідність міжнародним стандартам, які встановлені системою ГАТТ. Проте, варто зазначити, що згідно із ЗУ «Про міжнародні договори України», якщо при наявності відмінностей між нормами національних законів і угод СОТ, перевагу матимуть останні.

Зробивши аналіз всього антидемпінгового кодексу, можна зробити висновок, що він фактично дублює норми домовленостей ГАТТ/СОТ, а також конкретизує їх у відповідність з особливостями національної економіки. Розробники ЗУ «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» підтвердили, що в основі даного документу покладені три ключові нормативно-правові акти:

- Угода про застосування ст. VI ГАТТ 1994 року;
- Акт про тарифи 1930 року США за редакцією 1995 року;
- Регламент Ради Європейського Союзу № 384/96 від 22.12.95 р. «Про захист від демпінгового імпорту з країн не членів Європейської Спільноти».(членство укр. в СОТ) [15].

В Україні, за порушення та проведення антидемпінгового розслідування відповідальні:

- Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі;
- Міністерство економічного розвитку і торгівлі України;
- Державна фіскальна служба України [9].

Комісія приймає рішення стосовно порушення розслідування; позитивні або негативні висновки стосовно наявності демпінгу; висновки щодо наявності шкоди національному товаровиробнику та причинно-наслідкового зв'язку; застосування заходів щодо захисту національного виробника.

За проведення антидемпінгового розслідування, збір та аналіз необхідної інформації, проведення консультацій та слухань із зацікавленими особами відповідальне Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

Всю статистичну інформацію та застосування торговельних заходів під час ввезення товарів в Україну забезпечує Державна фіскальна служба України (зу про захист нац. Тов.)

Першою стадією проведення антидемпінгового розслідування є подання Міністерству скарги національного товаровиробника. Після чого здійснюється порушення та проведення антидемпінгової процедури, в ході якої визначається чи достатньо доказів для порушення розслідування. Далі, відповідне рішення публікується у вигляді повідомлення в друкованому органі Кабінету міністрів України. Строк антидемпінгового розслідування не повинен перевищувати 1 року після прийняття рішення про його порушення, проте в деяких випадках може бути продовжений, але не більше ніж до 18 місяців. Рішення про застосування попередніх антидемпінгових заходів приймається Комісією, не раніше ніж через 60 днів і не пізніше ніж через 9 місяців після порушення антидемпінгового розслідування. Антидемпінгове розслідування припиняється разом із рішенням про застосування чи не застосування остаточних антидемпінгових заходів [9].

При імпорті товарів та митну територію України, які є об'єктом застосування антидемпінгових заходів (попередніх або остаточних), справляється особливий вид мита, який називається антидемпінговим. Попереднє або остаточне антидемпінгове мито справляється за ставкою і на умовах, встановлених у відповідному рішенні Комісії про застосування антидемпінгових заходів. Зазначене мито сплачується незалежно від сплати інших податків і зборів (обов'язкових платежів), у тому числі мита, які, як правило, справляються при ввезенні на митну територію країни імпорту певних товарів. Щодо імпорту товару одним постачальником не

можуть одночасно застосовуватися антидемпінгове та компенсаційне мито [9].

Таким чином, можна зробити висновок, що одним із найбільш популярним засобом конкурентної боротьби є демпінг, який може бути не лише виявом недобросовісної конкуренції зі сторони іноземного виробника, а й засобом політичних маніпуляцій. Саме тому, на сучасному етапі розвитку економіки, є поширеним поняття антидемпінгового розслідування. А антидемпінгове регулювання виступає особливим видом діяльності компетентних органів виконавчої влади держави.

2. Аналіз антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні

Сучасний міжнародний ринок характеризується стрімким зростанням конкуренції та порівняною перенасиченістю різноманітними товарами та послугами, оскільки економічний успіх абиякої країни світу ґрунтується на зовнішній торгівлі. Такі умови відбиваються на економічних відносинах між державами, насамперед на їхніх заходах, які використовуються у зовнішньоторговельній політиці. В умовах, коли посилюються потенційні можливості будь-якого національного товаровиробника включатися в систему світового господарства та реалізовувати вільний маневр ресурсами в глобальному економічному просторі, росте необхідність жорсткої конкуренції на національних та зовнішніх ринках із зарубіжними фірмами. Розповсюдженою формою конкурентної боротьби на міжнародному ринку є демпінг, до якого вдаються як суб'єкти господарської діяльності, так і держава [22].

Із метою лібералізації міжнародної торгівлі 15 квітня 1994 року була створена Світова організація торгівлі (СОТ) шляхом підписання відповідної багатосторонньої угоди у місті Марракеш (Марокко). СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) — організації, яка проіснувала з 1947 до 1994 року. Основними завданнями СОТ є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, забезпечення рівноправності в торгівлі для всіх держав, послідовне впровадження справедливої торговельної політики та поступове скасування митних і торговельних обмежень [3].

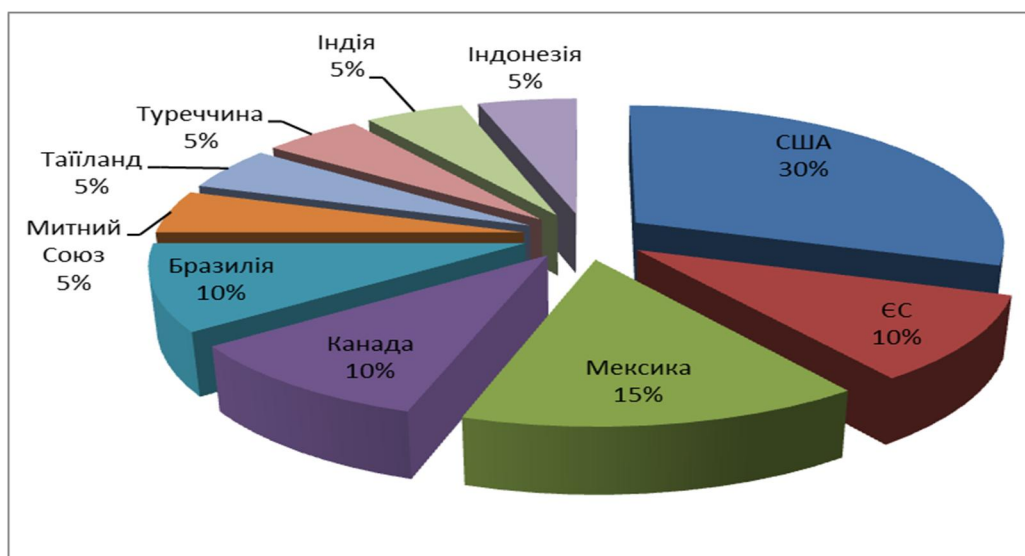
Положення СОТ не забороняють демпінг, надаючи право країнам-членам вживати відповідних заходів для захисту своїх національних товаровиробників від негативних наслідків демпінгу. Згідно із статтею V ГАТТ 1994 року та Антидемпінгової угоди країни-члени мають право застосовувати антидемпінгові заходи лише у разі, коли:

- наявний демпінг імпорту;

- завдається шкода національному товаровиробнику подібної чи аналогічної продукції країни-імпортера або йому загрожує завдання такої шкоди;
- фігурує причинно-наслідковий зв'язок між демпінгом та шкодою, яка завдається [21].

За останні п'ять років, згідно із зверненнями вітчизняних товаровиробників було порушено 18 торговельних розслідувань щодо імпортованої продукції, водночас за цей же період було застосовано, або продовжено, дію 17 захисних заходів. Таким чином, за період 2014-2016 років, відповідно до інформації Державної фіскальної служби України за результатами застосування таких заходів було сплачено особливих видів мита на суму майже 800 млн. грн. [18].

На сьогодні, можна зауважити, що Україну «штурмують» на зовнішньому ринку, ініціюючи антидемпінгові та спеціальні розслідування. За останні декілька років щодо української продукції було порушено розслідування зі сторони 10 держав або їх союзів. А саме: США, Мексика, Європейський Союз, Канада, Бразилія, Митний Союз, Таїланд, Туреччина, Індія та Індонезія. При чому, найбільша кількість антидемпінгових розслідувань щодо української продукції було розпочато Сполученими Штатами Америки (рис 2.1)

Рис. 2.1. Структура антидемпінгових заходів щодо української продукції

Оскільки, найбільша кількість антидемпінгових розслідувань щодо українських товарів було застосовано з боку США, варто дослідити це більш детально. *Таблиця №2.1.*

**Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів
США***

Таблиця №2.1

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Карбамід сухий	07.1987	12.2016	68,26%
2	Феросилікомарганець	07.1994	11.2017	163%
3	Нітрат амонію	09.2001	05.2018	156%
4	Арматура	09.2001	07.2018	41,69%
5	Прокат гарячекатаний плоский в рулонах	11.2001	02.2019	90,33%

*Побудовано на основі джерела [17]

З даної таблиці видно, що найбільша ставка антидемпінгового мита у розмірі 163% встановлена на експорт українського феросилікомарганцю. Найменша – на експорт арматури, становить 41,69% і буде стягуватись ще до липня 2018 року.

На сьогодні, щодо України застосовуються заходи щодо двох товарів, які експортуються в Бразилію, ставки мита є специфічними і діють вони до 2018-2019 років. *Таблиця №2.2*

**Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів
Бразилією***

Таблиця №2.2

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Прокат плоский	10.2013	10.2018	261,79 дол. США за тонну
2	Шини автомобільні	01.2014	01.2019	1,23 дол. США за кг.

*Побудовано на основі джерела [17].

Цього року закінчився термін дії остаточних антидемпінгових заходів що застосовані до України Європейським Союзом. Ставки антидемпінгового мита є адвалерними, та варто зазначити, що щодо імпорту безкоштовних труб розмір ставки залежить від заводу виробника. *Таблиця №2.3*

Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів ЄС

Таблиця №2.3

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Джгути, канати, троси з чорних металів	08.1999	02.2017	51,8%
2	Труби безкоштовні	06.2006	07.2017	ВАТ "Дніпропетровський трубний завод" - 12,3% , ВАТ "Нікопольський завод безшовних труб", ВАТ "Нижньодніпровський трубопрокатний завод" - 13,8% , ЗАТ "Нікопольський завод сталевих труб ЮТіСТ", усі інші компанії - 25,7%

Примітка: побудовано на основі джерела [17]

Варто зазначити, що в Україні найбільше від антидемпінгових заходів страждає металургійна та хімічна промисловість. При чому переважає сировинний експорт.

Україна ж в свою чергу порушувала антидемпінгові розслідування щодо таких товарів, як плити деревоволокнисті, листи азбестоцементні, нітрат амонію, стрілочні переводи, метиловий спирт, листове флоат-скло, склотара медичного призначення, лампи розжарювання електричні, лимонна кислота, труби безкоштовні нержавіючі. Найбільше розслідувань було щодо листового флоат-скла, тобто скла термічно полірованого.

При цьому, це стосувалось таких країн, як Російська Федерація (7 заходів), Китайська Народна Республіка (4 заходи), Республіка Білорусь (3

заходи), Республіка Болгарія, Республіка Польща та Турецька Республіка по одному заходу (Додаток А) [18].

У 2016 році Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі за скаргою Укранкондпрому, до якого входять кондитерська корпорація Roshen, Харківська бісквітна фабрика, компанія «Полтавакондитер» та кондитерська фабрика «Харків'янка», розпочала антидемпінгове розслідування проти РФ щодо імпорту в 2012-2014 роках шоколаду та кавовмісних продуктів за заниженою ціною. В грудні цього ж року схвалила рішення про введення антидемпінгових мит на імпорт російських добрив [12].

У 2017 в Україні порушено і проводяться антидемпінгові розслідування стосовно імпорту солі кухонної вивареної екстра гатунку з Білорусі, шприців з Індії, Туреччини та Китаю, арматури і катанки, карбамідо-формальдегідної продукції з РФ. Таким чином, прес-служба Міністерства вважає, що це позитивно вплине на фінансово-господарське становище національного товаровиробника, а саме сприятиме відновленню прибутків, обсягів виробництва і продажу, збереженню і відновленню робочих місць.

Тривалий демпінговий імпорт з Російської Федерації карбамідо-формальдегідної продукції завдає просто неймовірної шкоди вітчизняним підприємствам, а найбільш показова історія нерівної антидемпінгової боротьби Калуського ТзОВ «КАРПАТСМОЛИ». Дане підприємство є єдиним, де виготовляють даний продукт за європейською технологією, і яке отримало європейський сертифікат якості на свою екологічно безпечну продукцію. Проте таки й важливий завод уже декілька років працює собі у збиток. Директор «КАРПАТСМОЛИ» - Галина Перегіняк – говорить, що на українському ринку підприємство уже втратили 50-60% споживачів через демпінг [12].

Яскравим прикладом демпінгових цін є статистика, згідно якої вартість продукції в Росії у 2016 році становила 345,3 дол. США за тонну, а для України – 234,12 дол. США. Через це обсяги виробництва на

підприємстві за два роки знизилась на 58,4%, а рентабельність продукції – на 125% [18].

Отож, боротьба з недобросовісною конкуренцією у вигляді демпінгу триває у всьому світі. На сьогодні, стосовно України можна побачити певний штурм антидемпінгових розслідувань. Найбільша частка антидемпінгових розслідувань щодо української продукції належить металургії та сировинній продукції, яка експортується в США, ЄС, Мексику, Бразилію, Канаду тощо. Україна, в свою чергу, за останні декілька років порушила значну кількість антидемпінгових розслідувань стосовно продукції з Російської Федерації, Китаю, Білорусі та інших. Проте найбільше значення та найбільш згубний вплив на українську економіку має хижацький демпінг з Росії, яка фактично атакує зі всіх сторін українські підприємства, в тому числі і ТОВ «КАРПАТСМОЛИ», що в Івано-Франківській області, а також національні кондитерські компанії та корпорації.

3. Шляхи удосконалення процесу антидемпінгового регулювання зовнішньої торгівлі в Україні

У сучасному глобалізованому світі зовнішня торгівля виступає важливою складовою соціально-економічного розвитку кожної окремої країни. На жаль, Україна, маючи сприятливі виробничо-технічні та науково-освітні передумови для технологічної модернізації господарського комплексу, й надалі залишається сировинним придатком економічно розвинутих країн. Зважаючи на використання іншими країнами світу методів нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі з метою укріплення власних позицій в міжнародній торгівлі, варто визначити та вивчити зарубіжний досвід використання таких методів задля сприяння економічному розвитку України.

Сьогодні одним із дієвих механізмів захисту від антидемпінгових обмежень є активна діяльність самих підприємств щодо запобігання виникнення антидемпінгових розслідувань. Під час самостійного виходу на міжнародний ринок підприємство повинне постійно самостійно вирішувати широке коло питань, пов'язаних із експортно-імпортною діяльністю. Тому суб'єктам господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, необхідно попереджати і запобігати застосуванню проти них антидемпінгових заходів, вдаючись до низки заходів у напрямі удосконалення методології експортного ціноутворення в частині продуманої та гнучкої цінової політики; аналізу, вивчення та оцінки дій конкурентів; налагодження системи збуту товарів як на внутрішньому ринку, так і на закордонних; запровадження системи аналізу та прогнозування ситуацій, пов'язаних із виникненням антидемпінгових процедур, для їх попередження та уникнення тощо.[5]

Особливістю антидемпінгової політики у світі є її схильність приділяти пріоритетну увагу потребам вітчизняних виробників, що робить цей механізм більш чутливим до їхніх вимог у захисті. При цьому, забувають про шкоду, нанесену споживачам та економічному добробуту країни.

На жаль, в Україні сформувалася непропорційна структура інституціонального середовища, де домінують неформальні відносини та інститути, порівняно з формальними, що заважає ефективно працювати будь-яким ринковим утворенням та системам. Інституалізація механізму антидемпінгового регулювання означатиме трансформацію політики антидемпінгу у впорядкований, організований та ефективний комплекс взаємозв'язків його складових елементів згідно з сучасними вимогами ринку.

Почнімо з того, що виявлення демпінгу – це процес неоднозначний, адже у визначенні терміну «демпінг» уже закладено його невід'ємні елементи, правильне трактування і застосування яких спричиняє логічність визначення демпінгу як явища. Усунення розбіжностей при розрахунку експортної ціни та нормальної вартості, відшкодування збитків, демпінгової маржі, яку подекуди визначають нераціональним методом «обнуління», подібний товар – все це позитивно вплине на процес визначення демпінгу.

Постанови ЄС, про встановлення антидемпінгового мита на рівні не вищому за демпінгову маржу чи маржу шкоди [4]. Галузь, захищена антидемпінговим митом, захищена і від конкурентної боротьби, що не сприяє її розвитку та створенню конкурентоспроможної продукції. Передумовою ефективної реалізації антидемпінгового механізму завжди має бути поліпшення конкурентоспроможності власної економіки.

Антидемпінгове регулювання захищає конкуренцію від низьких цін. При цьому, антимонопольне регулювання націлене на захист конкуренції від політики високих цін. Таким чином, ці дві політики держави повинні об'єднати зусилля для підтримки конкурентоспроможності внутрішнього ринку [5].

Не менш важливим елементом механізму антидемпінгового регулювання є його інформаційне забезпечення, до якого можна віднести інформацію із запитальника, що надходить від товаровиробника, якому заподіюється шкода від демпінгового імпорту; інформацію, яку отримують в процесі дослідження доказів наявності демпінгу; моніторинг національного

та зарубіжного ринків; статистичну інформацію для розрахунку демпінгової маржі, маржі шкоди, антидемпінгового мита; маркетингову інформацію тощо. Так, ще у 2003 р. Китай започаткував ідею створення комплексної системи попереднього моніторингу імпорту у випадку виникнення будь-яких антидемпінгових порушень. Попереджуюча система зможе допомогти захистити вітчизняну промисловість від загрози іноземного демпінгу. Система може контролювати ціни й обсяги імпорту, технологічні оновлення зарубіжних виробників і інших глобальних змін у секторі. Система поставлятиме інформацію для підприємств регулярно для правильного прийняття рішень. Така ж система створена для експорту з метою отримання пропозицій щодо коригування цін експорту.

Забезпечення механізму антидемпінгового регулювання сучасними інформаційними технологіями та створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи управління у цій галузі сприятиме швидкому та повному забезпеченню необхідною для процесу прийняття рішень інформацією. Для забезпечення ефективного функціонування будь-якого механізму державного управління необхідне формування єдиного інформаційного простору, про що говорить у своїй статті І.В. Ситнік [4].

Важливим компонентом механізму антидемпінгового регулювання є моніторинг і аналіз кон'юнктури світової антидемпінгової практики та адаптація до її особливостей, що сприяє постійному розвитку системи антидемпінгового регулювання відповідно до результатів такого аналізу.

Не слід забувати про підготовку кваліфікованих кадрів у сфері антидемпінгового регулювання, проведення семінарів (конференцій) для товаровиробників та представників бізнесу з метою обміну інформацією та досвідом у сфері захисту їх інтересів на зовнішніх ринках, надання консультацій, видання антидемпінгового бюлетеня тощо.

Одвічна та постійна боротьба з демпінгом стала приводом для юридичного оформлення відносин щодо захисту товаровиробників та галузей від демпінгового імпорту. Правова база антидемпінгової політики покликана

законодавчо упорядковувати та чітко визначити дефініції антидемпінгової політики, його складових, умови виникнення демпінгу, форми антидемпінгової боротьби тощо.

Антидемпінгова політика, будучи регуляторною функцією держави, повинна спиратись на діюче ефективне нормативно-правове та методичне забезпечення своєї діяльності. Покращення стану методологічної бази охоплює порядок подачі скарги, складення запитальників, розрахунку демпінгової маржі, маржі шкоди, антидемпінгового мита тощо. Удосконалення існуючих нормативно-правових актів антидемпінгового регулювання забезпечує здійснення контролю за дією економічних важелів захисту національних інтересів.

Отже, основними напрямками антидемпінгової політики в Україні мають бути:

- захист національних економічних інтересів та підтримка національного товаровиробника на зовнішніх ринках;
- вдосконалення механізму антидемпінгового регулювання;
- протидія демпінговій експансії, контроль імпорту;
- раціональне використання природного потенціалу країни;
- стимулювання розвитку виробництва, конкуренції, імпорту високих технологій;
- зменшення ролі та втручання держави через активізацію в антидемпінгових процедурах приватних компаній;
- стимулювання експорту [23].

Окреслюючи пріоритетні шляхи антидемпінгової політики в Україні, уряд має враховувати два основні чинники – тенденції в розвитку міжнародної торгівлі, а також рівень розвитку і структуру власної національної економіки та торгівлі.

Довершивши структурну трансформацію економіки, посиливши її міжнародну конкурентоспроможність, держава повинна виробити таку зовнішньоторговельну політику, яка б зважено поєднувала механізми

відкритої економіки і зваженого антидемпінгового регулювання. Це означає використання антидемпінгової політики не як системної політики, а як нетривалого стимулювання лібералізації зовнішньої торгівлі, передусім щодо галузей і виробничих ліній, які є стратегічними пріоритетами для країни.

Висновки

Одним із найбільш популярним засобом конкурентної боротьби є демпінг, який може бути не лише виявом недобросовісної конкуренції зі сторони іноземного виробника, а й засобом політичних маніпуляцій.

Активізація світової торгівлі, її лібералізації та інституалізація на світовому та національних рівнях обумовила необхідність створення механізмів, які б забезпечували підтримання прозорості та справедливості торгових відносин, а саме застосування таких заходів, як антидемпінгове мито.

Саме тому, на сучасному етапі розвитку економіки, є поширеним поняття антидемпінгового розслідування. А антидемпінгове регулювання виступає особливим видом діяльності компетентних органів виконавчої влади держави.

На сьогодні, стосовно України можна побачити певний штурм антидемпінгових розслідувань. Найбільша частка антидемпінгових розслідувань щодо української продукції належить металургії та сировинній продукції, яка експортується в США, ЄС, Мексику, Бразилію, Канаду тощо. Україна, в свою чергу, за останні декілька років порушила значну кількість антидемпінгових розслідувань стосовно продукції з Російської Федерації, Китаю, Білорусі та інших. Проте найбільше значення та найбільш згубний вплив на українську економіку має хижацький демпінг з Росії, яка фактично атакує зі всіх сторін українські підприємства, в тому числі і ТОВ «КАРПАТСМОЛИ», що в Івано-Франківській області, а також національні кондитерські компанії та корпорації.

На жаль, Україна, маючи сприятливі виробничо-технічні та науково-освітні передумови для технологічної модернізації господарського комплексу, й надалі залишається сировинним придатком економічно розвинутих країн.

Таким чином, окреслюючи пріоритетні шляхи антидемпінгової політики в Україні, уряд має враховувати два основні чинники – тенденції в

розвитку міжнародної торгівлі, а також рівень розвитку і структуру власної національної економіки та торгівлі.

Довершивши структурну трансформацію економіки, посиливши її міжнародну конкурентоспроможність, держава повинна виробити таку зовнішньоторговельну політику, яка б зважено поєднувала механізми відкритої економіки і зваженого антидемпінгового регулювання. Це означає використання антидемпінгової політики не як системної політики, а як нетривалого стимулювання лібералізації зовнішньої торгівлі, передусім щодо галузей і виробничих ліній, які є стратегічними пріоритетами для країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ваколюк О. Антидемпінгове мито як засіб митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / О. Ваколюк // Господарське право і процес. – 2016. - №6. – с. 55-59. Режим доступу: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/12.pdf>
2. Герасим Ю. Антидемпінгове регулювання – загроза вільній торгівлі чи одна з умов її становлення? / Ю. Герасим // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць від 06.03.2011 р. - №2/67. – С. 193 – 200.
3. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1947 року // Україна і Світова організація торгівлі: Збірник офіційних документів. – К., 2002. – 384с.
4. Гарасим Ю. Й. Інституалізація механізму антидемпінгового регулювання в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Й. Гарасим // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - № 4(1). - С. 176-179. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_4\(1\)_34](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_4(1)_34).
5. Гужва І. Ю. Кращі світові практики застосування інструментів торговельного захисту: висновки та пропозиції для України / І. Ю. Гужва // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2014. - № 5-6 (76-77).
6. Гункевич Р. І. Антидемпінг в Україні: загальна характеристика та вплив на вітчизняного виробника / Р. І. Гункевич // Науковий вісник ПУЕТ. – 2014. - №6. – с.43-48.
7. Дем'янюк О. Демпінг та антидемпінг у захисті економічних інтересів / О.Дем'янюк // Галицький економічний вісник. — 2011. — №2(31). — с.75-80.
8. Дем'янюк О.Б. Демпінг як форма конкурентної боротьби на світовому ринку / О. Б. Дем'янюк // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2014. - №17. – с. 413-418.

9. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22 грудня 1998 р. № 330 – XIV. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/330-14/page>
10. Капуш І.С. Міжнародно-правові засади антидемпінгового регулювання / І. С. Капуш // Актуальні проблеми політики. Зб. наук. праць. – Одеса, 2007. – Вип. 30. – с. 119 – 124.
11. Кочергіна О. Регулювання питань антидемпінгу Генеральною угодою про тарифи і торгівлю /О. Кочергіна //Право України. - 2002. - № 4. - С.144-147
12. Крючков О. Хижацький імпорт // [Електронний ресурс] Урядовий кур'єр Кабінету Міністрів України від 16.11.2017р. Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/hizhackij-import/>.
13. Митний Кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI. із змінами та доповненнями - Режим доступу: www.rada.gov.ua
14. Назаренко О.А. Порівняльний аналіз методів нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України та зарубіжних країн / О. А. Назаренко // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2013. - №4 (69).
15. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
16. Проблема антидемпінгових заходів проти української продукції за кордоном та захисту внутрішнього ринку України від недобросовісного імпорту // Організація Об'єднаних Націй в Україні – Режим доступу: <http://www.un.kiev.ua/esdp/disks/disk1/0102092ukr.html>
17. Статистична інформація. Антидемпінгові, спеціальні та антисубсидійні розслідування [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=48272
18. Статистична інформація. Зовнішня торгівля України товарами [Електронний ресурс]. - Офіційний сайт Держкомстату України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

19. Тертиця І. Демпінг у міжнародній торгівлі. Застосування процедур, закріплених нормами СОТ // Режим доступу: <http://www.asterslaw.com/news>

20. Угода про застосування статті 6 Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року: міжнародний документ від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_010.

21. Угода про застосування статті 7 Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року: міжнародний документ від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_010.

22. Чарлз В.П. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку // Пер. з англ. – К.: Основи, 2001. – 856 с.

23. Яловий, К.В. Регулювання Європейським Союзом та Світовою організацією торгівлі захисних заходів у сфері зовнішньої торгівлі [Текст] / К.В. Яловий // Юридична наука і практика. — 2011. — № 1. — С. 31-37.

24. Янковський С.Т. Антидемпінгові розслідування // Режим доступу: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Jankov.pdf